

nationem volendam libere determinata est; potuit enim Deus pro libertate sua ex his omnibus rationibus veluti confidere sibi unum integrum motivum, propter quod solum adaequate hoc mysterium voluerit, ut tertia opinio supra citata sentiebat. Respondeatur, sicut negari non potest potuisse Deum velle incarnationem propter illa motiva, quasi partialiter tantum eis utendo, ita etiam negari non posse quin similiter potuerit Deus intendere, seu attendere ad hec motiva eo modo quonos dicimus, scilicet, et ad omnia simul, et ad singula ut totalia et per se sufficientia; hoc enim esse possibile supra probatum est. Rursum, sicut alii auctores nobis objiciunt nos non probare hunc posteriorum modum ex aliqua revelatione, ita nos ab eis vicissim interrogamus ubi revelatum sit, eas rationes fuisse apud Deum motiva partialia, et non totalia, cum neque ex earum imperfectione aut insufficientia, neque ex concurso omnium id colligi possit, neque video qua ratione probabili id possit persuaderi.

14. Nos autem primum in rebus ipsis habemus sufficiens fundamentum ad id asserendum, id est in perfectione divina voluntatis et ipsius mysterii, et uniuscujusque motivi ex dictis. Supposito enim nobis constare Deum aliquid velle propter aliquod motivum, ita credendum est ut illo, sicut motivum ipsum dignum est, seu promeretur; si ergo motivum ipsum de se est sufficiens et totale, verisimilius est divinam voluntatem ita illud intendere, sicut est ipsum, et consequenter, etiam si multa occurrant similia motiva, nihil propterea alicui eorum derogari. Nam divina voluntas pro sua perfectione et capacitate facilime potest hoc modo omnia et singula intendere, et ad majorem perfectiōnem ipsius operis, prout a tali voluntate progradientur, hoc spectat. Exemplis hoc declaratur et confirmatur. Primum in humana voluntate, si quis simul jejunet propter satisfactionem pro peccatis, et propter honestatem temperantiae, et ut eleemosynam faciat ex his quae sibi subtrahit, longe perfectius operabitur si haec omnia et singula intendat ut totalia motiva, quam si ut partialia tantum, ut per se manifestum est. Item, si quis amico indigenti centum tribuat, hac voluntate et animo quod non solum propter ejus indigentiam, sed etiam propter liberalitatem, et amicitiam ac benevolentiam erga illum id faciat, ita ut singulas ex his rationibus existimet sibi sufficientes, et hoc modo de facto singulis et

omnibus moveatur, melius sane et studiosius erga illum se geret, quam si collectionem omnium illarum rationum requirat, eaque solū tanquam sufficienti et totali causa moveatur ad id praestandum.

15. Denique in divina voluntate accommodatum exemplum sumo ex illa doctrina Tridentini, sess. 6, c. 15, *viam aeternam justis proponi, et tanquam gratiam et hereditatem filii Dei per Christum Jesum misericorditer promissam, et tanquam mercedem ex ipsis Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddendam.* Nam in hoc opere seu voluntate divina non intelligimus hos titulos seu rationes esse tantum partiales, sed totales, ac per se singulos sufficientes, et ita etiam intelligimus Deum propter illos operari, et ad majorem perfectionem pertinere. Simile quid dici potest de illo Psal. 24: *Omnis via Domini misericordia et veritas; ita enim intelligimus, Deum in singulis operibus suis velle justitiam et misericordiam ostendere ac servare, ut singulas ex his rationibus intendat ut sufficientes et totales ad sic operandum.* Idemque dici potest de quacumque alia ratione pertinente ad aliquam virtutem, seu ad aliquod attributum Dei. Nec incongrue afferri etiam potest in exemplum, illud quod Joseph dicit Genes. 50: *Deus convertit illud in bonum, ut exaltaret me, et salvos faceret multos populos; melius enim haec rationes ut totales quam ut partiales sumuntur;* sicut autem Joseph fuit Christi figura, ita verba illa optime Christo accommodantur.

16. *Posterior responsio.* — Secundo respondetur haec motiva esse totalia, satis probabiliter posse ex Scripturis colligi, praesertim si omnia revocemus ad duo capita, et in uno comprehendamus excellentiam ipsius mysterii, et utilitates quae ex illo consequuntur, secluso peccato, in alio vero ponamus redemptionem nostram, et quidquid boni ex illa consequitur, vel ad divinum honorem, vel ad nostrum commodum spectans; de his autem duobus captitibus dicemus melius in assertiōnibus sequentibus.

17. *Secunda conclusio.* — *Probatur conclusio.* — Dico secundo: prima ratio, quae divinam voluntatem inclinavit ad volendam incarnationem, fuit excellentia ipsius mysterii, et alia bona quae ipsum per se consequuntur, absque occasione vel remedio peccati. Haec conclusio intelligenda est de prima ratione ordine originis, secundum signa rationis quae in divina mente a nobis considerantur.

Duobus autem modis potest dici haec ratio prima. Uno modo positive, quia est prior alii; alio modo negative tantum, quia nulla alia ratio est prior ista, quamvis fortasse potuerint esse aliae eque primae. Et hunc posteriorem sensum amplectitur etiam tertia sententia supra citata, et ad intentionem nostram sufficiet, dummodo ratio haec non partialis tantum, sed totalis esse intelligatur, juxta dicta praecedente conclusione. Tamen etiam in priori sensu existimo esse veram hanc assertionem, cum secunda sententia. Et in utroque sequitur haec assertio ex dictis in sect. 2 et 3; diximus enim Deum praedestinasse Christum Deum hominem in primo signo, in quo aliquid in particulari extra se voluit, et nondum praewisa occasione peccati ut absolute et simpliciter futura, neque volendo in Christo pro illo signo rationis eas corporis conditiones, quae solum occasione peccati praordinatae sunt, ut sunt dolores, passiones, etc.; ergo ratio, quam in eo signo Deus habuit ad volendam incarnationem, non fuit remedium peccati; ergo nulla alia esse potuit ex parte ipsarum rerum, nisi excellentia ipsius mysterii, et quidquid bonum in ipso est, vel ex eo per se sequi potest. Haec ergo fuit ratio quae primo inclinavit divinam voluntatem ad hoc mysterium volendum; et hoc sensu vocamus illam primam rationem via originis.

18. *Variae confirmationes conclusionis.* — Et confirmari potest primo, nam haec ratio est independens a reliquis, aliae vero omnes illam supponunt; ergo est ex se et natura sua prior; ergo verisimile est etiam in divina voluntate fuisse primam; quia ostensum est Deum, propter hoc motivum, inter alia, voluisse hoc mysterium; est autem per se valde credibile, Deum unumquodque amare, sicut ipsum amabile est. Et hoc etiam confirmant testimonia sacrae Scripturæ superius adducta, quae indicant Christum habuisse primum locum in mente ac voluntate divina, et similiiter fructus qui ex illa per se sequerentur, etiam si peccatum non interveniret, ut specialiter ex Paulo, Ephes. 1, supra ponderavimus. Confirmat etiam hoc revelatio facta Adæ, nam credibile est illi fuisse revelatam rationem incarnationis, quae prima omnium est, et maxime independens a peccato, ut verbi gratia, Verbum futurum hominem, ut bonitatem suam ineffabili modo hominibus communicaret, et naturam humanam supra omnem Angelorum dignitatem exaltaret.

19. *Tertia conclusio.* — *Probatur conclusio.*

Unde hoc etiam confirmat similis revelatio facta Angelis, et quod nonnulli Patres dicunt, malos Angelos occasione hujus mysterii per superbiam et invidiam cecidisse, indigne ferentes tantam naturam humanam exaltationem, et Christo subjici recusantes, eamque excellentiam naturam suam arroganter appetentes. Quod sentiunt Basilius, serm. de Invid., et Cyprianus, serm. de eadem re, et serm. de Sapient.; Tertullianus, lib. de Patient. Haec enim et similia supponunt re vera incarnationis mysterium non minus, imo magis, per se ac propter se fuisse a Deo intentum, quam fuerit intenta creatio Angelorum vel hominum, vel quam totus ordo naturæ, gratiae ac gloriae. Atque hinc sumitur alia confirmatio, nam prima ratio, quae divinam voluntatem movit ut vellet Angelos aut homines creare, fuit perfectio talis naturæ, quod esset ad imaginem Dei, et capax talis ac tantæ communicationis ejus, quod de singulis creaturis juxta uniuscujusque proportionem dici potest; ergo multo magis id dicendum est de summa sue bonitatis communicatione, quam Deus in hoc perfecit mysterio, quod, nimurum, eam primo et per se adamaverit seu praedestinaverit. Tandem confirmatur, quia Christi anima et ejus gloria magis a Deo diligitur, et majoris est valoris quam omnes praedestinati, ut recte D. Thomas sentit, 1 p., q. 20, art. 2, ad 1, et q. 15, art. 6, ad 4; ergo credibile est magis fuisse per se electam et amatam, quam omnes Angelos et homines. Et ad hoc afferri possent omnes congruentiae, quibus supra ostensum est, hoc mysterium fuisse per se conveniens. Accommodari hic etiam possunt verba Cyrilli, l. 5 Thesaur., c. 3, ubi contra Arianos ita argumentatur: *Si (ut haeretici dicunt) ut nos produceret Deus, Filium produxit, erit ipse propter nos factus, non nos propter ipsum; cur ergo nobis non aget gratias, qui propter nos est? erit etiam ipse sic gloria nostra, ut femina viri; non enim vir creatus est propter feminam, sed femina propter virum;* et infra: *Si propter nos Filius factus est, primi nos erimus apud Deum, sic enim Deus nos primo, deinde Filium propter nos, intendisse videtur.* Haec omnia censemus Cyrillus absurdam, et alia similia, quae ibidem refert contra Arianos. Quae tamen eque sequuntur in proposito, si ad Christum ut hominem applicentur, et propter nos primario dicatur praedestinatus; nunquam ergo ita censisset Cyrilus.

— Dico tertio: remedium peccati seu redemptio nostra fuit etiam ratio movens et inclinans divinam voluntatem ad volendam incarnationem, non solum quoad aliquas conditio-nes ejus, sed etiam absolute et simpliciter quoad substantiam illius, quamvis non fuerit hæc prima, sed secunda ratio ordine rationis. Hæc posterior pars jam satis declarata est in precedenti conclusione. Prior vero, propter quam hæc conclusio præcipue ponitur, probatur maxime argumentis adductis sectione secunda in favorem primæ opinionis asserentis Deum voluisse incarnari, prævisa occasione originalis peccati, et in remedium ejus; testimonia enim ibi adducta, et communis modus loquendi Scripturæ et Sanctorum, probant re vera hoc motivum redemp-tionis humanæ fuisse non tantum adjuvans seu impulsivum, sed etiam vere motivum, et per se inclinans divinam voluntatem ad tan-tum opus efficiendum; et hoc modo cum propria-tate salvantur ille locutiones Scripturæ: *Venit Filius hominis querere et salvum facere quod perierat*, et similes. Atque illud Symboli: *Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cælis*; et illud Athanas.: *Ut scias prævaricationem nostram, Verbi accersisse clementiam, ut appareret inter homines Deus*; et similia.

20. *Evasio*. — Dices hæc omnia sufficien-ter explicari de incarnatione prout nunc facta est, quæ includit hoc totum, nempe, Deum fieri hominem in carne passibili, et usque ad mortem Crucis dejici; hæc autem incarnationem dicitur facta propter redemtionem hominum, quia, sicut incarnationem includit illa omnia, ita redemptio includit non solum liberationem a peccato, sed etiam sanctificationem et glorificationem nostram. Recte ergo exponi potest incarnationem esse propter redemptio-nem, ita ut, secundum quamdam accom-modationem, incarnatio secundum substan-tiam suam intelligatur prædestinata propter substantiam, ut sic dicam, nostræ sanctitatis, et gloriæ, ac exaltationis, ut signifi-caatur 1 Corinth. 2; modus autem incarnationis, scilicet, in carne passibili, fuerit propter modum nostræ sanctificationis, scilicet, cum liberatione a peccato, juxta illud Roman. 4: *Traditus est propter delicta nostra, et surrexit propter justificationem nostram*. Atque hoc modo non est necesse ut ex motivo redemptionis, secundum id quod est proprium ejus, quodque addit ultra sanctifi-cationem nostram, orta sit voluntas incor-

nationis quoad substantiam ejus, sed solum quoad modum in carne passibili.

21. *Replica*. — Sed hic modus dicendi ita declaratus re vera non salvat sufficienter proprietatem locutionis Scripturæ et Sanctorum, nam juxta illam expositionem non ita proprie diceretur Deus factus homo, ut nos a peccato liberaret, sed solum factus passibilis et mortal is. Deinde liberatio a peccato intrinsece includit sanctificationem nostram, ita ut, licet intelligeremus, ante hanc voluntatem nos redimendi, et a peccato liberandi, non habuisse Deum priorem voluntatem sanctificandi nos, nihilominus hoc vellet ex vi illius voluntatis qua voluit nos liberare a peccato; ergo simili-ter in voluntate nos redimendi per Christum includitur non solum modus, sed etiam sub-stantia, totumque incarnationis mysterium. Quamvis ergo in ordine ad actus voluntatis ratione præcisos locum habeat illa distinctio, quod substantia incarnationis est propter sub-stantiam nostræ exaltationis, et modus pro-ppter modum, nihilominus tamen ab ea volun-tate, per quam prædefinitus est modus incarnationis, non est excludenda substantia ejus, sicut nec a voluntate, qua est prædefinita nostra redemptio, excludi potest sanctificatio et exaltatio nostra; ergo absolute dicendum est, redemptionem fuisse motivum inclinans divinam voluntatem ad volendam incarnationem quoad substantiam et modum. Tandem negari non potest quin hoc motivum sit de se sufficiens ad inclinandam voluntatem ad incarnationem, prout necessaria est ad optimum modum redemptionis; est autem necessaria non tantum ratione modi in carne passibili, sed maxime ratione sui ipsius, et suæ sub-stantiae; ergo illud motivum ad hoc totum di-vinam voluntatem inclinavit.

22. *Alia objectio*. — *Responsio*. — Dices: quamvis motivum ipsum de se sit sufficiens, tamen de facto non potuit divinam voluntatem inclinare, quia jam ipsa inclinata erat et determinata ex alio priori motivo. Unde hæc conclusio videtur repugnare præcedenti, nam, si voluntas divina, ante prævisionem absolutam peccati, ex alio priori motivo jam decreverat ut Verbum homo fieret, non potuit hoc ipsum ex posteriori motivo decernere; sed id solum, quod huic decreto additum intelligimus in posteriori signo, intelligi etiam potest ortum habuisse ex alio posteriori motivo, scilicet, redemptione. Respondetur tamen in hoc nullam esse repugnantiam, quia, ut sae-dixi, potest eadem voluntas ex diversis

motivis totalibus idem objectum velle, vel pluribus actibus re distinctis, ut in nobis con-tingit, vel tantum ratione, ut in Deo; qui ac-tus possunt intelligi, vel simul haberi, vel unus post alium, aut secundum realem du-ra-tionem, ut in nobis, aut secundum si-gna rationis, ut in Deo. In his enim omnibus nulla difficultas aut repugnantia inveniri po-test, imo videtur ipsa experientia constare, et humanis exemplis; nam, si quis habeat propositum efficax voluntatis eundi Romam propter aliquod commodum proprium, postea ve-ro sciat amici aut filii necessitatem quæ effi-caciter movet voluntatem suam, potest ita velle ob eam causam ire, ut ex vi ejus idem esset volitus, etiam si prius ire non decre-visset; hic enim modus volendi ex posteriori motivo oblato, non repugnat priori voluntati, et tunc verissime dicitur utramque ex illis rationibus inclinassem illam voluntatem, et fuisse verum motivum ad eamdem rem seu actionem volendam.

23. *Declaratur conclusio exemplo accommo-dato*. — Cujus rei exemplum ex 1 Reg. 16 sumere possumus, ubi, cum Dominus præcepisset Samueli ire Bethlehem, ut ungeret David in regem, respondit Samuel: *Quomodo vadam, audiet enim Saul, et interficiet me?* Et dixit illi Deus: *Accipe vitulum, et dic: Ad sacrificandum Domino veni;* ubi propositum eundi non fuit primo ortum ex motivo sacri-ficandi, sed alia prior ratio præcessit, scilicet, unctio David, et nihilominus vere dixit se venisse ad sacrificandum, quia etiam propter illam rationem hoc voluit, et ad illam iter suum ordinavit. Atque hoc maxime habet ve-rum, quando finis, seu ratio quæ in execu-tione additur priori intentioni, ita movet ani-mum operantis, ut propter eam solam cau-sam id esset facturus, etiam si priorem volun-tatem vel intentionem nunquam habuisset. Talis autem intelligi potest affectus Dei erga homines, quem in simili explicit Paulus, di-cens ad Galat. 2: *Dilexit me, et tradidit semet-ipsum pro me.* Sic etiam ad Rom. 4 dicitur, *Christus surrexisse propter justificationem nostram*, cum tamen prima ratio volendi eam resurrectionem fuerit gloria et exaltatio ip-sius Christi; et ad eudem modum ait Paulus, ad Rom. 11, gentiles fuisse vocatos ad fidem, eo quod Judæi ceciderant, quanquam non fuerit illa prima ratio volendi vocatio-nem gentium, sed universalis Christi redem-pcio. Denique multi ex Patribus citatis, et An-selmus, lib. 1 *Cur Deus homo*, c. 16 et 18,

Bernard., serm. 2 in fest. omnium Sanet., dicunt homines esse elevatos ad gloriam propter reparandas sedes Angelorum, cum tamen nullatenus hæc sit prima ratio glori-ficationis aut electionis hominum.

24. *Dubio incidenti satisfit*. — Sed quæres primo quodnam ex his motivis fuerit præci-puum et efficacius respectu divinæ volunta-tis; ut enim supra dixi, et in nobis sæpe con-tingit, fieri potest ut motivum, quod prius est ordine rationis seu originis aut durationis, non sit prius dignitate ac excellentia. Res-pondetur hæc duo motiva se habere ut exce-dens et excessum. Nam, si tantum consideretur id quod unumquodque ex his motivis præcise dicit, non includendo aliud, majus quidem est et excellentius primum motivum quam secundum, quia simpliciter major est excellentia ipsius mysterii secundum se, quam hominum redemptio; imo major est dignitas et gloria solius animæ Christi, quam cæterarum omnium simul; majusque Dei be-neficium est incarnationis Christi, quam passio vel mors, si præcise, ut dixi, comparentur. Denique ex incarnatione ut sic sequitur fruc-tus gratiæ et gloriæ, non solum hominum, sed etiam Angelorum. Si vero motivum redemp-tionis consideretur non solum secundum id quod addit priori motivo, sed quatenus includit quidquid in illo est majus et ex-cellentius, hac ratione dici potest hoc moti-vum esse majus, quæ movet divinam volun-tatem non solum ad volendum hypos-taticam unionem, sed etiam ad admirabilem modum ejus. Item movet ad volen-dam non solum incarnationem Christi, sed etiam passionem et mortem ejus, quod cen-setur maximum Dei beneficium, non præcise, sed quatenus incarnationem includit. Denique dici etiam potest efficacius motivum, quia majorem indigentiam et miseriam in hu-mana natura supponit, ex qua major neces-sitas tanti mysterii, talisque remedii ac me-dicinæ orta est. Ex quo fit ut sit etiam aptius ad Dei justitiam, misericordiam, et alia attri-buta manifestanda, quia includit omne id quod est in incarnatione secundum se con-siderata, et addit plures alias rationes, quibus magis ostenduntur hæc attributa, supposito peccato, et necessitate redemptionis quæ ex illo orta est, quam sine illis. Unde hæc com-paratio similitudinem habet cum illa vulgari, qua solet quæri quod sit majus Dei benefi-cium, præservatio a peccato, an remissio il-lius; et simplex sanctificatio, quæ peccatum

non supponit, an justificatio a peccato; si-
eunt enim hæc diversis rationibus sese excede-
dunt mutuo, ita in præsente dicendum est.

25. *Dubium aliud expeditur.* — Atque eo-
dem fere modo respondendum est, si quis interroget quodnam ex his motivis fuerit ma-
jus respectu nostri, id est, in quo Deus magis ostenderit caritatem suam et amorem ad
humanam naturam. Multis enim videtur moti-
vum redemptionis longe superare reliqua omnia, nam in reliquis potius videtur Deus declarare specialem amorem ad Christi animam, quam ad alios homines vel humanum genus. Dico tamen, præcise comparando illa motiva, diversis rationibus sese excedere, et in utroque reperiri maximum quoddam amoris indicium; tamen, simpliciter loquendo, magis manifestari caritatem Dei erga nos, volendo incarnationem modo prædicto, et ex utroque motivo simul, quam ex altero eorum tantum. Declaro singula, nam imprimis in priori motivo incarnationis secundum se ostenditur summa propensio divinæ bonitatis ad sese communicandum, unde etiam mani-
festatur amor non solum ad homines, sed etiam ad alias creatureas quæ ex hoc myste-
rio nobilitantur, et præsertim ad Angelos, qui fructum gratiæ et gloriæ ex illo receperunt, sed multo magis ad homines, quorum naturam cæteris omnibus Deus prætulit, non tantum ob peccati indigentiam, sed per sese ex sola sua caritate et beneplacito, quo de-
crevit habere delicias suas cum filiis homi-
num. Unde in hoc sine dubio motivum hoc excedit motivum redemptionis, quia non ex-
pectavit summam indigentiam hominum et necessitatem, ut Deus summo modo sese hominibus communicare vellet. Neque hic amor fuit ad solam illam singularem natu-
ram, quam Deus assumere voluit, sed sim-
pliciter ad humanam speciem, quam per se voluit per hoc mysterium exaltare, juxta id Psalm. 8: *Minuisti eum, id est, hominem in tota specie sua, paulo minus ab Angelis; sed gloria et honore coronasti eum, et constituisti eum super opera manuum tuarum, scilicet, in Christo; omnia subjecisti sub pedibus ejus.* Quod de Christo exponit Paulus, ad Hebr. 2, per quem hæc dignitas in totum humanum genus redundat, ut recte ibi exposuit Adams, dicens: *Quia Christus caro nostra est, et os nostrum, idcirco, quod isti contingit, nobis contigisse dicitur, juxta id ad Ephes. 2: Consedere nos fecit in cælestibus in Christo.* Cum enim species abstracta ab individuis su-

mi non possit, necessarium fuit aliquam indi-
viduam naturam eligere, ut in ea mysterium
hoc perficeretur. In quo tandem ostendit Deus singularem benevolentiam ad Christi animam et humanitatem, quod ex solo suo beneplacito absque ullo singulari motivo,
quod ex parte illius præcesserit, eam cæteris ad tantum bonum præelegere. At vero moti-
vum redemptionis, ut a nobis explicatum est, in hoc excedit, quod Deus ex vi illius, non tantum pro amicis, sed etiam pro inimicis, homo fieri voluit. Item, quod ex vi illius, simpliciter loquendo, vel majora, vel plura beneficia contulit, tali animo et voluntate, ut ea sola ratione et propter illud motivum ea omnia conferret, quamvis ex nullo alio tan-
tum mysterium facere decrevisset. Atque hinc tandem constat, quomodo in his motivis si-
mul sumptis magis divina caritas ostendatur, nam, si Deus ita voluissest innocentes homi-
nes sua incarnatione honorare et ditare, ut eosdem in peccatum lapsos nollet eadem incar-
natione redimere, non sese ostenderet peccatores diligere, eorumve misereri. Imo, nisi hoc motivum indigentiae humanæ natu-
rae fuisset ab ipso existimatum sufficiens ad hoc beneficium hominibus præstandum, mi-
norem se habere ad peccatores caritatem os-
tenderet. Similiter e converso, si Deus ita existimet affectus ad humanum genus, ut non nisi ob extremam necessitatem et indi-
gentiam illi esset hoc summum beneficium præstiritus, nec solam beneficentia rationem, et humanæ naturæ exaltationem existi-
maverit sufficiens motivum ad hoc tantum bonum naturæ humanæ tribuendum, nisi simul misericordia et sublevatio a summa miseria interveniret, minus quidem in hoc ostenderetur caritas Dei ad homines, quam si utroque statu intelligatur voluntas ejus propensa et inclinata ex vi utriusque motivi ad sese communicandum hominibus, eisque benefaciendum juxta eorum statum et capacitatem; sicut inter homines majorem amorem ostendit, qui omnia bona sua vult cum amico communicare, non solum ut eum ab aliqua miseria vel indigentia liberet, sed etiam ut eum in altiori ordine ac dignitate constitutat, quam si ei tantum in extrema necessitate constituto subvenire velit.

26. *Explicatur modus loquendi Scripturæ de fine seu motivo incarnationis.* — Denique, ex his quæ circa hanc conclusionem dicta sunt, facile est respondere ad omnia testimonia Scripturæ et Sanctorum, quæ in favorem pri-

mæ sententiæ adducta sunt in sectione præ-
cedenti, quatenus objici possent contra prior-
rem conclusionem hic positam. Ut enim om-
nes illæ locutiones in omni rigore et pro-
prietary veræ sint, sufficit quod remedium
peccati fuerit verum ac proprium motivum
divinæ voluntatis inclinans illam sufficienter
ad incarnationem volendam; ita ut, quamvis
nullum aliud fuissest motivum, hoc per se so-
lum ita movit divinam voluntatem, ut propter
hanc causam Deus fieret homo, etiam si aliae
deessent. Ex vi tamen illarum locutionum,
non est necessarium quod motivum redem-
ptionis fuerit omnino primum via originis,
aut secundum signa rationis, quia neque sa-
cra Scriptura aut Sancti id dicunt, neque alia
motiva excludunt, ut declaratum est. Quod
vero frequentius Scriptura hoc motivum in-
culcit quam alia, non est indicium quod hoc
fuerit omnium primum, quia non semper,
imo raro divina Scriptura explicat primas ra-
tiones divini consilii ac voluntatis, quia et
altiores ac profundiores sunt quam ut omnibus
proponi debeant, et earum cognitio min-
us est nobis necessaria; ut, cum Scriptura
tractat de glorificatione hominum, docet fre-
quenter, per merita esse consequendam,
proximam rationem glorificationis assignan-
do; primam vero rationem prædestinationis
hominum raro attingit, quia illius cognitio
neque tam accommodata, neque tam utilis
est hominibus. Eo vel maxime quod Scriptura
tractat de incarnatione Christi, prout in re
facta est, et includit mysteria omnia passio-
nis ac mortis ejus, quomodo redemptio nos-
tra fuit quodammodo prima et adæquata ra-
tio illius, ut statim dicemus. Exemplum sumi
potest ex verbis illis Matth. 20: *Filius ho-
minis non venit ministrari, sed ministrare, et
dare animam suam in redemptionem pro mul-
tis;* ubi manifestum est, Christum loqui de
adventu suo in carne passibili, et statu via-
toris, nam alioqui constat Christum Deum ho-
minem propositum esse a Patre, ut sit prin-
ceps omnium, et caput, cui tam homines,
quam Angeli, non solum ministrent, sed
etiam eum perpetuo honorent atque glorifi-
cent; sicut cum alibi dixit Christus: *Non sum
missus, nisi ad oves quæ perierunt domus Israel,*
Matthæi 15, aperte locutus est de adventu
suo ad prædicandum et docendum proprio
ore, nam certum est alia ratione ad omnes
homines venisse, utique redimendos. Simili
ergo modo, quamvis hac speciali ratione ad
homines venerit, alia tamen priori venit ad

Angelos, venit ad omnes creatureas, veluti ad
complementum earum; venit denique ut in
eo divina bonitas et gloria maxime ostende-
retur.

27. *Igitur ex illis testimonii solum sumi-
tur argumentum, primo, quod redemptio nos-
tra fuerit ratio volendi incarnationem maxime
propria hominum, quibus præcipue Scriptura
loquitur. Secundo, quod hæc sit utilissima ho-
minibus, tum ad exaggerandam peccati acer-
bitatem, tum ad declarandum Dei amorem
erga peccatores; omnes enim peccatores su-
mus, et egemus gloria Dei. Tertio, quod hæc
ratio maxime declaret necessitatem incarna-
tionis. Quarto assignatur hæc ratio, quia quo-
dammodo complectitur reliquas eo modo qui
a nobis declaratus est. Quinto denique, quia
hæc ratio non solum continet causam incar-
nationis, sed etiam modi ejus, et mysteriorum
vitæ ac mortis Christi. Et hoc sensu dici solet
hæc ratio proxima et immediata ordine exe-
cutionis, non quia in prædestinatione ipsa
non habuerit locum suum, et divinam volun-
tatem inclinaverit, ut declaratum a nobis est,
sed quia executio incarnationis juxta exigentiam
ac necessitatem hujus rationis facta est.*

28. *Explicantur Sanctorum locutiones.* —
Et hoc ultimo modo frequentius loquuntur
Sancti, quorum institutum non tam erat sub-
tiliter investigare primas rationes divini con-
silii, et omnia motiva divinæ voluntatis, et
eorum ordinem secundum rationem, quam
explicare mysterium, prout factum est, et
causam ejus, vel ad instruendum fideles, vel
ad satisfaciendum infidelibus, qui magis de
modo, id est, de passione ac morte Christi,
quam de substantia mysterii admirari solent;
et ideo eam causam assignant quæ ad satisfa-
ciendum omnibus est magis accommodata et
adæquata; et ita procedunt præcipue Lactant.,
I. 4, c. 12; Athan., serm. 3 contra Arianos;
Nazianz., orat. 36 et 37; Cyrill., lib. quinto
Thesaur., cap. octavo. In quibus illud etiam
est considerandum, quod non solum post infi-
nitam hominum cæcitatatem et malitiam, di-
cunt decrevisse Deum in persona descendere
ad salvandos homines, quod est signum eos
magis explicare decretum incarnationis se-
cundum proximas rationes executionis ejus,
quam secundum primarias rationes intentio-
nis, quamvis has non omniaco prætermiserint,
et sacra etiam Scriptura sæpe illas indicet, ut
ex aliis locis et testimonii confirmatum est.

29. *Quarta conclusio.—Locus Pauli ad He-*